

Aurora Liiceanu

Dragostea cea veche
îți șoptește la ureche

Primele iubiri

POLIROM

2016

Cuprins

Introducere 5

Prima iubire

Yasunari și Hatsuyo: o primă iubire tragică.	11
După aproape un secol cineva găsește niște scrisori	15
Cele zece scrisori ale lui Hatsuyo.	16
Oare este prima iubire? Și ce este iubirea?	20
Un suflet scorjit și un inocent rătăcit	23
Mângâierile. Iubirea ambivalentă, dar necesară.	30
Băieții frumoși	32
Poate ne vom revedea vreodată. Cum vom fi atunci?	35
Fragilitatea iubirii.	39
Dacă ne gândim în timp	43
Zinaida	49
Naivitatea înduioșătoare a adolescenței	51
Mașenka, cu sprâncenele minunat de neastâmpărate.	57
Trecutul se răstoarnă și cămila devine ușoară	60
Trandafirul negru	65
Însetați de intimitate și rătăciți în lume	69
Ambiguitatea masculină și așteptarea feminină	73
Răpește-mă!	77

„Colosala iluzie“ a lui Gatsby	87
Prima iubire, îndrăgostiții și reciprocitatea	98
Eszter – mai bine mai târziu decât niciodată.	102
Zeița încoronată se întoarce: Fermina	112
Florentino era umbra cuiva pe care nimeni nu-l știa . . .	121
Ce o frământa pe Fermina	125
Fermina își pierde o parte din minte.	129
Vastele palate ale memoriei	137
Florentino și secretul lui	142
Am suferit că eram prea tineri, acum că suntem prea bătrâni.	146
Se închide cercul. Împreună pe malul celălalt	156

Scriitorii fac psihologie, psihologii nu prea fac literatură

Ne-scriitorii despre îndrăgostire și iubire.	174
Kenkō și Bluma se întâlnesc.	175
Palatul imperial și mărelele Blumei.	179
Mărelele din cap.	181
În căutarea timpului pierdut.	185
Totul este chimie	190
Dorothy inventează un concept	193
Stendhal: filosof rătăcit în literatură sau scriitor rătăcit în psihologie	204
Creanga încrustată cu cristale	206
Un sociolog vede îndrăgostirea ca pe o revoluție . . .	211
Îndrăgostirea și iubirea: umbra	214
Îndrăgostirea este o imbecilitate tranzitorie.	216

Iubirea și politica sincerității	222
Când iubirea dispare: jalea lungă a văduviei	232
Shakespeare for ever	240
<i>Bibliografie selectivă</i>	245

Yasunari și Hatsuyo: o primă iubire tragică

În viață nu știi dacă norocul îți va scoate în cale pe cine trebuie și, mai mult decât atât, dacă vei putea sta alături de acei oameni, dar dacă ți-e dat să trăiești mult, măcar ai șansa să-i mai întâlnești.

Yasunari Kawabata

Yasunari Kawabata a văzut-o pentru prima oară pe Hatsuyo Ito la cafeneaua Elan din Tokyo. Era în anul 1919. Hatsuyo era angajata cafenelei și se ocupa de clientela literară. Îi servea pe clienți și era amabilă cu ei pentru a-i face să se simtă bine. Avea doar treisprezece ani. Era frumoasă și, deși avea o fire energică și era descurcăreață la cafenea, prefera singurătatea. Își pierduse mama când avea nouă ani. Tatăl ei a dat-o în grija proprietarului cafenelei ca să muncească și să aibă un rost.

La început, s-a arătat distantă, chiar indiferentă când Yasunari a încercat să se apropie de ea. Nici el nu era prea fericit. Era la rândul lui un orfan trist și singuratic care îi pierduse succesiv pe cei dragi. Îi muriseră tatăl și mama, la distanță de un an unul față de altul. La trei ani era orfan de ambii părinți. Avusese o soră, de care

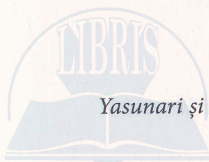
fusese despărțit după moartea părinților, ea fiind luată de o mătușă, iar el de către bunicii materni. Sora lui a murit și ea și apoi a murit bunica lui, astfel că la nouă ani a rămas doar cu bunicul. Copilăria lui era marcată de pierderea celor care trebuiau să-i fie familie.

Rămas singur cu bunicul, Yasunari l-a îngrijit, ajutat de o femeie simplă, o țărancă loială familiei Kawabata, considerată o familie onorabilă, cu prestigiu conform normelor tradiționale japoneze. Bunicul era bolnav și neputincios fizic și curând a orbit. Vaietele de durere, agonia și rugămintile de ajutor ale bunicului suferind i-au însoțit scrierea unui jurnal.

Acest jurnal, intitulat *Jurnal de la șaisprezece ani*, a fost publicat mai târziu, când Yasunari împlinise douăzeci și șapte de ani. În acest jurnal scria: „M-am oprit din scris și am încercat să-mi închipui, cu mare tulburare în suflet, ce-o să se întâmple după moartea bunicului. O să rămân singur pe lume, săracul de mine...“.

În perioada agoniei bunicului, Yasunari mergea seara la o familie care-i alina dorința de a fi în preajma unor oameni iubitori. În jurnal el scria: „Nu e fericire mai mare decât iubirea statornică pe care mi-o arăta familia asta. Eu, care nu am nici părinți, nici frați, nu am nevoie în viață decât de iubirea lor și a bunicului meu, care o întrece pe a oricărui alt om“.

Acesta era Yasunari când a întâlnit-o pe Hatsuyo. Avea douăzeci de ani. S-au îndrăgostit unul de altul și legătura lor a devenit tot mai puternică după ce cel căruia îi fusese dată în grijă Hatsuyo a părăsit Tokyo, iar

ea a plecat cu sora lui să locuiască departe, în prefectura Gifu.

După aproape doi ani, Hatsuyo a consimțit să se căsătorească cu Yasunari. Își scriau scrisori pline de speranțe de viitor și chiar își făceau planuri de viață împreună. Părea că nimic nu-i poate despărți.

Și totuși... Cam la o lună de la logodna lor, Hatsuyo i-a scris că nu mai vrea să-l vadă niciodată, că totul între ei s-a sfârșit. Anii au trecut, Yasunari a scris despre suferința trăită după despărțirea de Hatsuyo, umbra ei a apărut în scrierile lui.

El a devenit un scriitor celebru, a luat Premiul Nobel în 1968, fiind primul scriitor japonez care a primit acest premiu. S-a spus și s-a scris că frumusețea, singurătatea și moartea sunt temele care răzbat puternic din tot ce a scris, făcându-ne să-l simțim așa cum era el. Poate că scurgerea timpului a fost un gând constant al lui, pentru că încă de când era copil scrisese, urmărit de ideea trecutului său dureros, în jurnalul amintit un poem-haiku al lui Katai Tayama intitulat *Timpul trece*:

Trec clipele

Și le aud cum trec

Una, și-ncă una, și-ncă una...

Respingerea bruscă și neașteptată suferită prin gestul de neînțeles al lui Hatsuyo a rămas un mister. De ce l-a părăsit? Ce a făcut-o să-l îndepărteze cu atâta îndârjire?

Imaginea lui Hatsuyo a dăinuit în opera lui Yasunari Kawabata, dar nimic nu lăsa să se vadă motivul pentru

care ea a hotărât să rupă relația lor de iubire. Într-una dintre povestirile lui Yasunari despre timpul petrecut la Yugoshima, el scrie că-l durea un picior și că pricina nefericirii lui nemăsurate era „o fată născută în anul Calului de foc“. Mai departe scrie: „De fata din anul Calului de foc era vorba când am scris că într-o iarnă am venit aici cu inima zdrobită de trădarea de neînțeles suferită din partea cuiva“. Totuși, Yasunari aduce precizări: „Asta s-a întâmplat cu un an înainte să scriu *Amintiri din Yugoshima*, toamna, când aveam douăzeci și trei de ani și eram logodit cu o fată de șaisprezece ani. Ar fi fost rar în ziua de azi, o căsătorie între un băiat de douăzeci și trei de ani și o fată de șaisprezece ani... dacă nu s-ar fi destrămat“. Dar aceste precizări le-a făcut când avea cincizeci de ani.

Suferința lui Yasunari era, fără îndoială, una psihosomatică, dar și cu un aspect de premoniție sau de ordine ciudată, întâi inconfortul fizic și apoi durerea psihică, ca și cum corpul ar fi anunțat trauma psihică: „Când sufăr o lovitură sentimentală, înainte să simt durerea în suflet, îmi dau seama cum îmi slăbește trupul, iar semnul cel mai clar este că începe să mă doară piciorul. Așa am ajuns la Yugoshima și la sfârșitul anului trecut, cu sufletul dărâmat, trupul obosit și suferind de picior din cauza frigului. Și totul din pricina fetei născute în anul Calului de foc“.

Dar chiar nu știa el de ce l-a părăsit Hatsuyo? Pare că știa, pentru că scrie că a fost trădat. Însă care era motivul trădării? Suntem înclinați să credem că Yasunari

suferea, că fusese trădat și că Hatsuyo greșise cu ceva. Toate informațiile despre viața lui, toate biografiile lui, tot ceea ce s-a scris despre el nu aduc nici o lămurire despre motivul despărțirii de Hatsuyo, lăsând chiar o urmă de îvinovățire a ei și de compasiune față de Yasunari. Pare, totuși, un mister care a rezistat în timp. Se știe că Yasunari avea inima rănită, „sufletul dărâmat“, dar de ce?

La trei ani după ruperea logodnei de către Hatsuyo, Yasunari publică o scurtă povestire în care, așa cum vom vedea mai târziu, s-a constatat că folosește multe expresii și cuvinte, foarte ușor modificate, din scrisorile lui Hatsuyo către el, scrisori descoperite recent, la mult timp după moartea lui. Nici în această povestire Yasunari nu spune nimic.

Istoria primei iubiri a lui Yasunari Kawabata conține misterul unei părăsiri bruște, inexplicabile, până când cineva descoperă ceva ce ar putea elucida misterul. Cine? Și ce? Misterul despărțirii pare să se fi dezlegat, dar o altă problemă apare: a fost această iubire prima lui iubire?

După aproape un secol cineva găsește niște scrisori

Într-o seară, prin decembrie 2014, umblând să citesc ziare englezești pe net, văd ceva care m-a umplut de uimire și curiozitate. Parcă-mi căzuse ceva din cer pe cap. Era un articol informativ în care se spunea că în iulie 2014 ginerele lui Yasunari Kawabata, pe nume Kaori

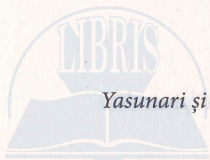
Kawabata, la patruzeci și doi ani de la moartea lui Yasunari și la șaizeci și trei de ani de la moartea lui Hatsuyo Ito, a publicat într-o revistă japoneză, *Bungeishunjū*, un anunț halucinant. El spunea că a găsit într-o veche locuință a lui Yasunari Kawabata scrisori care datează din perioada ruperii logodnei lui cu Hatsuyo la dorința ei, scrise de ea în septembrie-noiembrie 1921 și adresate lui Yasunari. Zece scrisori sunt scrise de Hatsuyo, dar s-a mai găsit și una scrisă de Yasunari către Hatsuyo, evident, netrimisă și neavând nici plic. Yasunari Kawabata a locuit în multe case, la rude, la internat, la prieteni. Scrisorile s-au găsit într-o veche locuință din Kamakura, unde a stat în tinerețe.

Cele zece scrisori ale lui Hatsuyo

Scrisorile lui Hatsuyo ne pot da o cronologie a iubirii ei și a ceea ce s-a întâmplat după ruperea legăturii cu Yasunari. Scrisoarea netrimisă de Yasunari nu ne spune nimic precis despre despărțirea lor. Doar grijile unui iubit, ale unui îndrăgostit față de iubita lui. Probabil că nu mai era cazul să fie trimisă.

Scrisorile lui Hatsuyo sunt pline de dragoste inocentă, de tandrețe și efuziune erotică. Ea mărturisește că nu scrisese cuvântul „iubire“ în nici o scrisoare – evident, adresată lui – înainte de cea pe care o scria: „În sfârșit, înțeleg ce e dragostea“. Aceste vorbe i le-a scris ea la 23 octombrie 1921.

Kaori Kawabata citează unele pasaje din scrisorile lui Hatsuyo, precizând că Hatsuyo își pusese scrisorile în

plicuri mici, delicate. Din toate reieșea o iubire nemăsurată, gîngășă și plină de speranțe aproape copilăroase în ce privește viitorul lor. În scrisoarea netrimisă a lui Yasunari, el o întreba dacă primise ce-i scrisese el la 27 octombrie. În același timp, își exprima în cuvinte calde grija față de starea ei, asigurând-o că se gîndește mult la ea, că îi este devotat și că poate să aibă toată încrederea în iubirea lui. Îi destăinuia că în fiecare zi gîndurile lui se îndreaptă către ea și că aștepta mereu cu înfrigurare vești de la ea. Îi mai scria că nu doarme noaptea, că-i este teamă ca ea să nu pățească ceva, să nu fie bolnavă.

De ce nu a mai trimis Yasunari această scrisoare? Pare că singura explicație este faptul că într-o scrisoare din 8 noiembrie Hatsuyo îi anunța hotărîrea ei de a nu-l mai vedea, scriindu-i că nu poate să-i spună motivul și că „mai degrabă moare decît să-i spună“. Scrisoarea se termina cu vorbe care par copilăresc de dramatice și prea direct spuse, dar de înțeles dacă ne gîndim la inocența și mintea simplă ale lui Hatsuyo: „Aceasta [scrisoarea] este un adio“. Deci, ce s-a întîmplat după 8 noiembrie 1921?

Kaori Kawabata a făcut legătura între scrisorile găsite și un pasaj nepublicat din jurnalul lui Yasunari datat 20 noiembrie, prin urmare după primirea scrisorii lui Hatsuyo de rupere a logodnei. Yasunari scrie că „în templul Saihoju, unde locuia Hatsuyo, ea a fost violată de un călugăr“. Pierderea virginității ar fi determinat-o pe Hatsuyo să considere că nu mai avea dreptul să se căsătorească cu cineva din familia Kawabata, o familie cu un statut prestigios.